og burde have sagt, dersom han i dette punkt havde gået dybere til bunds i sin grundtanke, forfulgt den videre.

Sin hovedtanke i denne henseende udtaler Dubs i afsnittet »om folkets og borgernes rettigheder«, og særlig »om folkets rettigheder i dets helhed.« »Folket er«, siger han, »i republiken repræsentant for statens suverænitet, ligesom i monarkiet fyrsten er det.« »Men«, spørges der, »hvad er nu *folket*, i hvis hånd suveræniteten ligger? Folkets politiske begreb er et andet end dets naturlige begreb. Der gives nemlig i folket en del, som er herskende, de s. k. *aktivborgere*, og en del, som er tjænende, og danner den øvrige masse. Freiburgs forfatning udtrykker dette således i art. 1: »*La souveraineté réside dans l'universalité du peuple. Elle est exercée par les citoyens actifs du canton . . . .*« (Suveræniteten har sit sæde i folkets helhed. Den udøves ved kantonens aktivborgere . . . .). Begge deles indbyrdes forhold er omtrent som 1: 4. Vi forstår altså ved den del af folket, som repræsenterer suveræniteten, kun en tjærdedel af det virkelige folk, medens de tre fjærdedele er politisk retsløse, og vi har derfor, sandt at sige, virkelig midt i vort demokrati kun et repræsentativsystem.« *)

Og — fortsætter Dubs — »denne tingenes tilstand vilde være en social fare, dersom ikke de beherskede tre fjærdedeles naturlige beskaffenhed mildnede denne. Men størstedelen af disse er mer trængende til beskyttelse end retskraftig; den indeholder nemlig i særdeleshed kvinde- og barneverdenen. Imidlertid rører sig i *kvindeverdenen*, der i tal står mændene lige, en vis tendens til medherredømme i staten (*kvindeemancipationens* idé). I Nordamerika har enkelte stater allerede med flertal udtalt sig for denne tanke; i det engelske parlament har der gentagende rejst sig anselige mindretal derfor; betydende tænkere som *Stuart Mill* har taget ordet for den: overalt bliver spørgsmålet drøftet i den ene eller den anden

*) Udtrykkene „repræsentativsystem" og „demokrati" får først sin rette belysning i dette sammenhæng, når man véd, at i Svejts „ved demokratiske forfatninger forstås sådanne, ifølge hvilket folket" [i en kanton] „umiddelbart udøver sin lovgivende myndighed og vælger sin øvrighed, ved repræsentative derimod sådanne, ifølge hvilke disse hværv udføres af folkevalgte repræsentanter." Se „Svejts" (ved cand. mag. N. T. Neergaard) i de af Poul Svejstrup udgivne „Bestående Forfatningslove" II (1881) sp. 299.